

Numărul 16. Oradea-mare 22 apr. (5 maiu) 1901. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/4 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Pastel.*

Prin vișini vântul în grădină
Cătând culcuș măi bate-abtă
Din aripi, și 'n curënd s'alină.
Iar roșul mac închide floarea,
Din ochi clipește 'n cet cicoarea
Și-adoarme-apoi și ea.

Eü cred c'a oboșit pădurea,
Căci ziua 'ntreag' a tot cântat,
Și tace-acum gîndind ațurea.
Sub dealuri amurgește zarea,
Se 'ntunecă prin văi cărarea
Și-î umbră peste sat.

Pe culmă apoi și-Amurgul moare,
Și 'ntors cu fața cătr' Apus
Dă semne noptii din ponoare.
Ea 'mbracă haine 'ntunecate
Și liniștit din aripi bate
Plutind tăcută 'n sus.

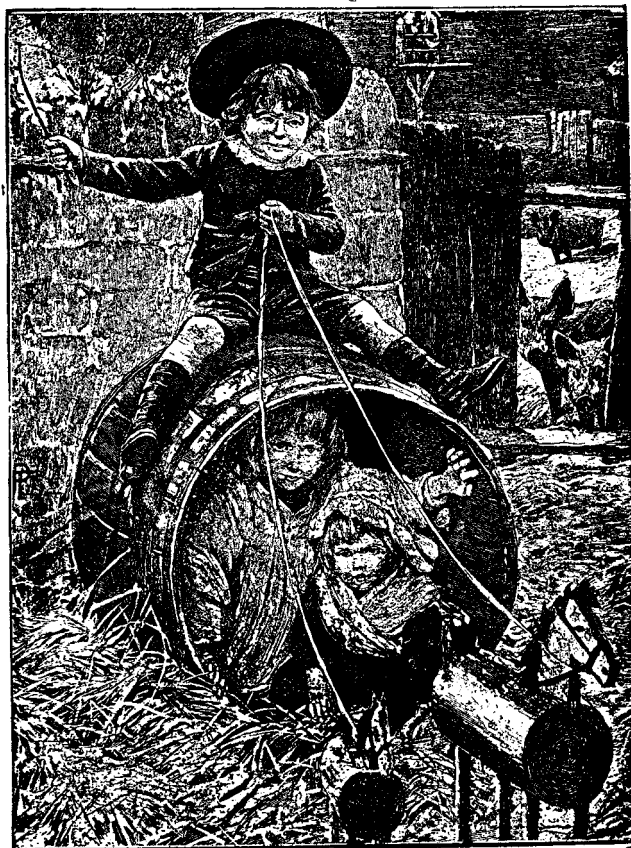
Tăciunii 'n vatră dau lumină ;
Pe drumul de drumeți sărac
Măi veți fugind câte-o vecină
Să ceară cu 'mprumut jaratec ;
Grăbit, dă roate, singuratec
Tăcutul liliac.

Și tot măi noapte-apoi se face,
Păduri și ape-adorm acum.
Din cer scoboar' adânce pace.
Ici colo vr'un zăvor măi sună—
Incepe-a se zări de lună
Și-î liniște pe drum.

Copiii dorm, visându-și jocul.
Măi toarce mama. În curënd

Pe vatră ea 'nvêleşce focul,
Încuie ușile la tindă,
Se culc'apoi. Iar cariu-'n grindă
S'aude-acum roțënd.

GEORGE COȘBUC.

— Hi, hi, căluții mei!

* Din volumul pus sub presă.

Nepotriviri.

Într'un orașel de provincă se serbară în restimp de două săptămâni două cununii. George Danilescu, mare proprietar, cu Lia Popescu și Sabin Mănescu, înalt funcționar de stat, cu Victoria Negreanu.

— Câtă potriveală Doamne, zicea lumea. Par că sînt două părechi de frați. Primii, doi brunți frumoși și binefăcuți; cei de al doilea, doi blondi svelți.

Dar dacă ar fi fost un ochi mai ager de față la cununie în mulțimea, ce cu astfel de ocazii nu vede decât luxul și diferitele podoabe atât de banale și stereotipe a nuntașilor, ar fi putut vedea un cutremur adânc pe fața Liei, când a trebuit să mărturisească în fața sfântului altar, la întrebarea preotului cununător, dacă din iubire curată se mărită, acel jurământ etern și hotărît, ce e obiceiul să se spună printr'un „da“. Și tot asemenea l-ar fi vădut pe Sabin pîlînd și privind aiurit cu ochii sticloși în giur de sine, după ce i s'a smuls declarația solemnă.

George a luat de soție pe Lia, căci avea trebuință de o nevastă harnică, deșteaptă și muncitoare la imensa sa economie. El trăia la țară și simția mereu lipsa unei femei pricepute în conducerea menajului și la indulcirea traiului său. Aproape toată lumea i-a recomandat pe Lia și nici nu s'a înșelat în opiniunea generală. Lia îi ghicise toate dorințele și îi studiasse toate gusturile și George eră încântat și mulțumit de alegerea sa. Odăile le-a aranjat cu gust și pricepere, bucătăria eră model de curățenie, vestimintele și albiturile lui erau într'o ordine esemplară; manșetele, gulerile, cravatele, batistele și mănușile în casete brodate și parfumate. Grădina o făcuse raiu pămîntesc. Se vedea în toate gustul și simțul de artă al unui spirit inventios și delicat de femeie.

George eră om bogat, dar mărginit. Lia fusese săracă, dar eră de o rară inteligență. George eră un burghez de toate zilele, Lia eră simțitoare și sentimentală, ca o sensitivă înflorită. Nu ne putem aștepta așa dară ca să se desvolte între ei o iubire adâncă, isvorită din înțelegerea sufletelor cu calități egale.

Tot lumea îl insurase și pe Sabin cu Victoria, adecă mai bine rudele. Familiile lor erau oameni fruntași și trăiau într'o veche prietinie. Nici nu-și puteau închipui ca Sabin să iee pe alta decăt pe Victoria, ori ca Victoria să se mărite după altul, decăt după Sabin, de și acesta nici odată nu se gândise că ar putea fi un amor între el și fată. Aici eră mulțumită Victoria. Ea dorise să se vadă odată măritată, făcînd o bună parte și a reușit. În privința caracterelor lor, Sabin inteligent și Victoria mărginită.

În apropiatul carnaval se prezentară la primul bal ambele părechi tinere. Lia tresări revădîndu-și pe fostul ei ideal secret, blond cu ochi albaștri, slăbit, cu timbrul disgustului de viață pe față, alături de Victoria, o păpușe, ce n'avea în capul ei decăt gătelii și fleacuri: iar el se emoționase vîdînd pe Lia cea brună și plăcută, cu care își petrecu adeseori glumind și făcînd spirit, pe când eră holtei și ea fată. Lui îi plăceau foarte mult femeile brune, le admiră cu pasiune. Lia i se părî în seara asta deosebit de frumoasă, îi făcu o impresie, de care nu-și putea da seama. Rochia de mătase grea crême în spre culoarea paului o prindea admirabil, în păr și piept

avea trandafirî rosa. Părul negru buclat, decoltagiul alb catifelat, eră irezistibilă. Frumuseța și ținuta ei deamnă puteau rivalisa cu a unei regine încoronate. De pe buzele tuturor se putea auzi „Regina balului“. Ea suridea melancolic. În ochi avea ceva dintr'un martiriu sfânt și nevinovat.

Sabin o fixă cu admirație dintr'un colț, de ceasuri întregi. Atăta grație avea în făptura ei, atăta cumentenie în ochi. I se îmbetase sufletul de aceasta frumoasă vedenie. Firea sa posomorită de nemulțumire, reinviase și se aprinse totodată.

Se apropiă de dînsa și îi ceru o tură de vals. Ochii lui albaștri ardeau ca două schinte electrice. Lia simți involuntar o moleșală dulce rezemîndu-se de el. Eră isbucnirea unui foc, ce a ars în cenușe.

— Lio, te iubesc la nebunie; vino să fugim în lume, — îi zise stringîndu-o la sine, răpit de atăta farmec.

Ea își reveni mai iute în fire și se oprî din dansul ce părea a fi fost o furtună nebună. Stăpână pe sine și pe caracterul ei mîndru, îl dojeni aspru. Dar câtă putere și încordare îi trebuî pentru aceasta, căci ea îl iubise foarte mult ca fată și aceasta izbucnire o cuprinse cu un fior de spaimă.

Sabin ajuns acasă eră ca trăznit sub puterea unui foc momentan, ce îl topia. De ce nevasta lui nu înțelegea lupta sufletului său și de ce prin vre-o mîngăere nu încercă să i-o aline?! Ea își depunea podoabele cu o liniște revoltătoare și îi istorisiă de gusturile ce i se păreau pocite ale amicelor și de fleacurile dansatorilor, ce păreau a o fi luat în bătaie de joc.

Lia cădî sdrobotită pe o sofă. Abia într'un târziu se reculese și rugîndu-se ferbinte lui Dzeu, își dobîndi liniștea cugetării.

A doua zi el umblă ca nebun să o întelnească și îi repetă frasa din bal.

— Eü imi iubesc bărbatul, — îi respunse ea și nu pot necinsti pe cel care mi-a făcut atăta bine.

Dar abia își putu reținea o lacrimă purcesă dintr'o inimă simțitoare atăt de resemnată și atăt de nemulțumită și de lihnită după un strop de fericire ideală.

Însedar îi propuse divorțul amînduror și căsătorie. Lia se încapățînă în virtutea ei de femeie măritată.

— Să știi, că se întemplă o nenorocire! îi zise el la despărțire.

— Oh, de ce nu i-ai cređut Lio! De ce ai gîndit, că aceasta e numai o frasă, cu care voeșce să te amăgească!

Sabin, cum eră debil și de o nervositate mare, sub impresia unei pasiuni violente și a unui refus brusc, își trase un glonț în inimă.

Lia deveni palidă și anemică și în câteva luni se stinse de durere și de căință.

Iar lumea aceasta, mulțimea fără inimă, ținea partea și compătimită pe cei ce au rămas în viață, că au făcut alegeri atăt de nepotrivate luând în căsătorie una pe un nebun și altul pe o ofticoasă.

ELENA DIN ARDEAL.

Moartea Veacului.

În marea casă a Naturei
S'adună medici mari, vestiți:
Moș-Soare, geniul al căldurii
Cu ochii 'n raze adânciți;

Și Vântul, care într'o ducă
Cutreeră pământ și cer,
Și Norul, care când s'apucă,
Învêlue ca 'ntr'un mister;

Și noua doctoreasă Ploae
A nușcii cărei Facultăți;
Și Curcubeul ce se 'ndoaie
Și 'mparte ceru 'n jumătăți;

Zefirul, tinăr dar cu nume,
Îndrăgitor de primăveri, —
Și Gerul, bun chirurg ce 'n lume
Disecă stânci, când e 'n puteri ...

S'adună densul câte șapte,
Chemați de Timpul îngrijat:
Puțin, cei buni, la bune fapte; —
Dar așți puținți s'au adunat ...

Un biet copil îi stă să moară,
Copil de-o sută de-ani abia,
Și Timpul, trist, se înfioară
Scăpat că nu și-l va vedea ...

E par' că o fatalitate
Ca toți tubiții lui copii,
Cum vin l'asemenea etate
Să i se ducă dintre vii ...

Ce boala-atât de grea e oare,
Se 'ntreabă medicii vestiți
Și cu priviri pătunțetoare
Spre el s'apleacă, neclintiți ...

Copilu-î vênêt .. suflă 'n pripă,
Iar inima î-o simt bătând
Maț slab cu fie-care clipă
Ce-l fură vieții rënd pe rënd ...

S'aseacă-apoi la sfat: Moș-Soare
Vrea prin căldură a 'ncercă
Și cu lumină orbitoare
De va putea a-l vindecă ...

Dar Vântul unde vrea s'audă?
El are-anume al seii leac:
„Curent de aer“; fără trudă
El va scăpă pe micul Veac ...

Îar Noru 'ntunecat la față
Tunând răspunde că nu vrea:
Îl scap de cum l'oiu pune 'n ceață,
Căci moartea nu-l va mai vedea ...

Nici doctoreasa Ploae n'are
Vederi cu vr'unul la un fel:
„Curent de apă“, — tată care
E leacul meu ... Cercați cu el“ ...

Doar Curcubeu-î de-o pârșre
Cu doctoreasa, — ins' ar vrea
O apă 'nceată în cădere:
Adese ori curentul, ia ...

Zefirul umblă să-î convingă
Că leacul lui „miros de flori“,
E 'n stare singurul să stingă
A morții urme și flori ...

Pe când și Gerul vrea să spună
Cuvântul seii, — în Înfinit
Al Vecinicieii ceas rêsună
Cu timbru-î grav și preursit ...

Atunci pe Timp l' inneacă plânsul:
Din viață fiul î-a trecut
Cu șapte medici lângă densul
Ce boala nu î-au cunoscut ...

Dar dup' o clipă Timpul ride,
Căci veți, Destinul e ciudat:
Pentr'un fecior î-a fost un gide,
Și-acum un alt fecior î-a dat ...

Și totuș trist-voiosul tată
Spre medicii capul întorcând,
I 'ntreabă, nu cumva vr'odată
Și-acesta va pieri la rënd?

Și care-î boala 'ngrozitoare
Ce pare-a nu avea vr'un leac?
Răspunde-atunci bătrânul Soare:
„E boala ori și căruî Veac:

„Ca anul, veacul se închee;
Pe veacuri, veacuri să aștern,
Și numai tu ești, ca idee,
Etern în spațiul etern“ ...

N. G. RADULESCU-NIGER.

M e t e o r.

(Fine.)

XV

Destinul.

Pe la doue ore după miezul nopții Armand se trezi din leșinul său. Se ridică buimăcit și aprinse luminarea. — În oglindă își vădă fața plină de sânge, — și începă a ride. — Un vis amar, — sarcastic eră acesta, urmat de o gândire diavolică.

„Sânge, — cenușe, — ruină, — ha — ha ! — ruină...”

El eră nebun.

Ochii sticloși, — mișcările curioase, glasul răgușit, — trădău aceasta.

În castel domniá liniște mortală, toți dormia. — El eși încet în coridor, — se strecură ca un hoț sub umbra întunericului până la laborator, și închise ușa după sine. — Apoi cu o liniște de mirat se apucă de lucrul său infernal.

El prepară o mare cantitate de materie explozivă, cu mult mai puternică decât dinamitul. — Apoi luând toate aparatele mărunt, le sdrobi mărunt pe nicovală. — Cele mai mari le puse de asupra celor 3 cazane mari, — ori le târăi lângă ele.

Luă apoi cărțile, — hârțiile și le aruncă în cazane.

Acest lucru țină cam 3 ore, și zorile se ivia. — pe la ferestri.

El desfăcă apoi șuruburile, dând întreagă puterea posibilă focului din cazane. — Peste o oră trebuia să explodeze negreșit toate trei, — nimicind totul, — împreună cu aripa stângă a castelului.

El luă apoi preparatul exploziv, și eși, după ce închise ușa, și strică cu un ciocan resortul ușei, ca nimeni să nu poată intra în laborator. — Încă toți dormia.

El se duse tiptil prin coridoare, aședă prin colțuri ascunse materialul exploziv, — provădându-l cu fitile lungi, — căroră le dete foc.

„Așă — murmură el, zimbând cu satisfacție, — așă, — cenușe, — sânge, — ruină”.

Apoi alergă în stradă, — fără a-ș lua pălăria, fără a se spălă de sânge.

Eră în zori de ziuă, — când nimeni nu e pe strădi. — El intră într'o cafenea din strada vecină, care eră mai goală. — Numai la 2—3 mese, jucau niște bărbați cărți. — El se aședă la o masă, — fără a cere nimic. Dar nici nu-l întrebă nimeni, dacă poftese ceva, căci intrarea lui produse confuzie între cei din cafenea.

„Un nebun” — șoptia chelnerii spăriați.

„Iute după polițist” — șopti birtașul.

Iar oaspeții îl privia cu coada ochiului, gata de a-l prinde, când l-ar ajunge furia.

Ci el sta liniștit la masa de marmură, cu fața în palmă. — Părea că doarme.

Un polițist intră, — și privi întrebător spre birtaș. Acesta-i făcă un semn cu capul, la ce polițistul se apropiă de Armand.

„Șcuțați, dle, — îi zise el cu politeță preăcută, — imi pare că sunteți tare bolnav, — și datoră mea e să ve ajut.”

Armand ridică capul, — îl privi lung cu privirea cea sticloasă a nebunilor, care nu esprimă nimic, și nu respunse.

„Nu veți binevoi a veni cu mine? — reluă polițistul, — spun că sunteți tare bolnav !”

„Da, — vin, — sunt bolnav, — reu bolnav, — sunt nebun, — știu, — știu”, — zise Armand încet, — sculându-se ca să urmeze polițistului.

Înse picioarele nu-l mai servia. El eră să cadă, — dacă polițistul nu îl luă de braț.

Și eșiră liniștit, — spre cea mai mare mirare a celor din cafenea.

Eșind, — polițistul îl ridică într'o birje închisă — și sâring lângă el, — închise ușcioara.

„La spitalul central” — strigă el vizitiului, și caii porniră în galop.

În acest moment o bubuitură, — un trăsnet puternic se auđi din strada vecină, — de pe Bulevard, apoi îndată o a doua detunătură și mai puternică.

Vizitiul oprî caii spăriați, — polițistul își scoase capul afară întrebând de vizitiu:

„Ce s'a întâmplat, — ce bubuituri au fost aceste?”

„O esplosie” — respunse acesta.

„Unde? — în ce parte?”

„Pe Bulevard.

„Mână acolo!”

Ci Armand nu mai auđia nimic. Pentru el, parcă nimic nu s'ar fi întâmplat. Stetea liniștit în colțul trăsorei.

Când trăsura ajunse la locul nenorocirei, — strada eră indesuită de lume, — de trăsuri, — de pompieri.

„O crimă, — un atentat — strigă mulțimea. Întreg palatul nu-i decât o ruină. — Nimeni n'a scăpat, toți locuitorii sunt striviți.”

Întru adevăr, — eră un devastament neauđit. Nici peatră întreagă nu rămăsese. Dintre ruine eșia un fum nădușitor și negru.

Apoi pompierii începură să scoată cadavrele. Într'un quart de oră 6 cadavre îngrozitor mutilate fure scoase.

Între acestea eră și cadavrul lui Stein.

„Mână ingrabă la spital!” — strigă polițistul care conducea pe Armand.

Și trăsura se întoarse, — luând calea spre spital.

Eră ultima cale — al unui mort viu.

XVI

Casa de nebunî.

Casa de nebunî e tristul mormânt al celor vii. Un cintirim mai jalnic decât al celor morți.

Privind numai, — acele zidiri moroase, din mijlocul vastelor grădini, — durerea te cuprinde.

Aici în cântecul păsărilor nu-i decât plâns, — în șoptele zefirului numai povești sinistre, — în murmurul apei, — numai bocet.

Eră o seară dulce de vară. — Cerul instelat se oglindea în apele line ale lacului din grădină.

Și totul eră în liniște, — nici filomela nu plângea în desişul întunecos, — nici frunzișul nu fremetă. Numai un greer țirăia de sub ȧarbă, — ca un preot ce servește singur.

De după grilele unei ferestri din etaj, un cap palid și bărbos se arată. — Eră un pacient. — El prinsese cu o mână grila de fier, își răsēmă capul

Cumpărați flori!

slăbit pe acel braț, — și își înălță melancolic privirea la cer.

Eră Armand. — Doi ani sînt de cînd e aici. — Medicii nu știu sigur, — că e un desperat ori un nebun. — El are momente lucide, — apoi iarăș — aîurează, — fără de a face vre un reu.

Cînd voia să-l lase liber, — se constată la dînsul germeul unei periculoase boale corporale, de aceea îl reținură. — Dar boala lui se agravă, mistuindu-l fără dureri. — El slăbise mult, — eră ca un schelet.

El nu ieșea în grădini nici odată. Numai seara, — se coboră din pat, își ducea un scaun la fereastră, și stetea ore întregi privind așurit la stele.

Atunci, — durerile sufletești îl năpădiau, cu mustărările lor, — și el se chinuia, — se mistuia.

„Cobori luceafăr blând“ — se adresă el cu nesfîrșită melancolie stelelor, — „cobori, — și noaptea sufletului meu ce moare, — luminează-o, — cu raza ta de ghiață. — Impietrește-mi inima cu ghițosul teu suflet, — ca ea să nu mai simtă, — nimic, — nimic, — nici bucurie nici întristare.

„Redă-me mormîntului, — loc de repaos nemărginitelor dureri.

„Din sferile tale coboară, — aducînd mîntuire sufletului meu dornic de repaos.

„Pe cărările întunericului rătăcind, — în voia sortii me aflu. Nu dispun nici cu viața mea, — nici aceea nu-mi aparține. Căci e „păcat“, — e păcat, îmi strigă umbrele.

„Și cât o să mai sufăr? — Ori ca și Ahasver condamnat sînt la o viață eternă, — fără rost? — Cobori luceafăr blând, — cu privirea ta de ghiață împetrește-mi inima istovită. — Redă-me mormîntului, — loc durerilor spre repaos!“

Astfel se plîngea el luceferilor de gheață, — amiciei tuturor, — cari sînt înse muți, — și nu dau mîngăere.

Astfel își vîrsă amarul inimei, — cu dor privind spre albastrele sfere.

Și mult stătî așa la fereastră, cînd un șisăit lin auzi în odaie. — El se cutremură. — Vădî, întorcîndu-se, — o umbră slabă, — care formă de om avînd îi făcea semn cu mîna. — Apoi dispărî.

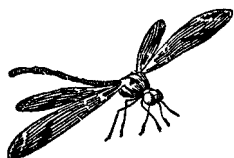
El voi să strige, — dar o tusa repede îi luă glasul, — el se aruncă pe pat, — înădușindu-se în tușit. — Eră pentru de a nu se mai ridică în veci...

Ziarele luînd notiță despre moartea „acestui talentat tîner scriitor, ce promitea mult“, — aveau toate la capăt frasa următoare :

„Un meteor a fost, — care de dorul luminei pornind din chaos, — a cădît în ocean“.

Nimeni nu șiea cum a ajuns aceasta, — la finea tuturor rapoartelor despre Armand, — căci acest miracol eră opera neastîmpăratului spirit al lui Sibacis.

V. E. M.

C â n t e c.

Me 'ntrebî de ce-mî sînt ochii plînși

Și fața de ce-mî e pâlîtă ...

De ce sînt trist, de ce-s pierit ? ! ...

Și tu dragă ești nedumerită ?

Me 'ntrebî de ce nu pot să dorm,

De ce visez eî ziua 'ntreagă,

De ce sînt slab și istovit ? ! ...

Orî tu nedumerită ești dragă ?

De ... mult ce tot rîd mi-s ochii roșiți,

Și-s palid de ... viața tihnită ...

Și visez și nu dorm ... de-atîta noroc ! ...

Și tu dragă ești nedumerită ? !

VI-NI.

S t r i g o a i a.

Novelă de Karl Emil Franzos.

(Urmare.)

Noi ne îndreptarăm spre punctele cele luminoase atît de repede, de și atît de fără sgomot, cum ne eră numai cu puțință. Mergînd tot ascultam. De odată iar auzi Fedor ceva, eî nu auzisem nimic.

Așă am mers pînă la o depărtare cam de o sută de pași de la castel. Dar cu toate acestea nu puturăm deosebî părăii castelului, numai cele trei ferestri iluminate ni se arătau; dar acum nu ca puncte mici, ci ca niște pete aurii — în proporție cu apropierea de tot mici — căci întunecul micșoră și sugea lumina cu jenosie.

Atunci se ivi de odată un vînt puternic în tu-fiș și în acel moment lumină un fulger groaznic peste cer și peste pămînt, castelul eră aproape de noi, — apoi o noapte dublu de întunecată, dar o suflare de vînt ceva mai domoală și în fine un trăsnet lung în depărtare.

„Orcanul! în câteva minute-î aci, — vină—“

Nu apucă să-și gate vorba.

„Miau! Miau!“ — resună jalnic, trăgănat, de tot aproape de noi, și-î tăia vorba din gură.

Așă dară acesta a fost petulantul cel desculț, cugetai eî. Și cu gîndul acesta fiind, me bufni un ris strașnic și erupsei tare: „ha-ha-ha!“

„Taci! — îmi șopti Fedor în urechiă și-mî puse palma la gură. — Pentru Dzeu, nu auzi nici acum?“

Din etagî scărtaî o fereastră — se auzia cum se cade. Eră una din cele doue ferestri iluminate din catul prim.

Cu o mîna de fier me prinse bîtrînul de mîna și me trase înainte — mai aproape.

„Miau! Miau!“ — resună iară în apropierea noastră, cel mai curat miaunat de pisică, ce ni-l putem imagina. Și ca un echo resună de sus, din fereastră, un „Miau! Miau!“ atît de dulce și curat.

Ce e aceasta? voiă a strigă iritat. Dar mîna lui Fedor iar îmi astupă gura și-mî înăduși strigarea.

De sus se încovoia o figură din fereastră — Aniula.

„Tu ești? — zise ea tare și voioasă. — Vino numai, aerul e curat!“

„Nu-î nimenea treaz? — întrebă de jos o voce înăduşită.

„Nu-î! — toţi dorm —

„Dar mi se pare, că cineva ar umbla prin grădină?”

„Poate că nebunul cel palid — contele! Dar el nu vine atât de curând! Am grijit eu, ca să-î piară somnul!

„Poţi veni jos?”

„Poarta-î închisă. Dar sunt la tine funiile?”

„Veđi bine — aşteaptă numai!”

Un moment fu tăcere, apoi un sunet în năsip şi dup' aceea iară tăcere.

„O fură! — strigai eu şi cercai a me eliberă din mâinile bătrânului.”

Dar el me ţinea, cum ţii pe un smintit, şi strigătul meu fu înăduşit de vântul furtunei, care mişcă cu vuiet toţi arborii parcului, de ţipa cu mi de glasuri.

„Numai o vorbă, — şopti Fedor înăduşit, — şi te sugrum, aşă să-mi ajute Dzeu! Vrei să zădărniceşti depărtarea diavolului din casa aceasta?”

Iarăş un fulger, mai mare ca cel dinainte. În lumina lui cea curată vedurăm cum se urcă o figură sprintenă pe unul din pilaştrii balconului.

„Un ţigan tiner! — murmură Fedor.

Aşă eră. Noi vedurăm, cum apărū în lumina ferestrei un cap creţ, după aceea doue mâni. Ţigana se plecă înainte, cuprinse pe cel ce sosiă, şi-l sărută în gură de se audiă ploscăitul buzelor până la noi.

„Veđi aşă! — Aşă o gură-î potrivită cu a ta! — şopti Fedor furios. Ţiganul a trecut apoi pe fereastră în lăuntru. Aniula-î sări în grumazi, dar el se scutură de ea şi-şi făcu de lucru la fereastră.

„El leagă scara cea de funii de fereastră, — imi şopti ortacul meu.

„El e Josel! — suspinau eu.

„Cine-î? Îl cunoşti?”

„Da — ba nu! — murmurai eu. Ambele erau adevărate. Eu am cunoscut pe flăcăul, căci îl vedusem ziua trăgând la căroaie, şi presupuneam că el va fi, despre care Aniula povestise contelui.

„Da! — ba! — respuse Fedor batjocoritor. — Dar să fie chiar Antichrist în persoană, eu i-aş da un florin şi i-aş lumină bucuros treptele să se poată cobori liniştit, numai să iae cu sine şi pe drăcoia cea brunetă!”

Tempestatea veni tot mai aproape şi mai aproape; vântul urlă fără intrerumpere, tot mai grozav, tot mai inspăimântător. Dar noi stam nemişcaţi şi privim în sus. Nu şciū cât timp — poate numai trei minute — dar mie mi se părură atâtea veacuri. Când me cuget şi acum la ceea ce simţii atunci, me aseamăn cu călătorul, care priveşce în isvorul de apă minerală din Carpaţi. El stă pe loc ţapen, în lumina soarelui, dar de se va aplecă peste adâncimea clocontindă, atunci îl asurdeşce fiorosul joc al apei negre, care, ridicat de puteri enigmatice spumegă şi se sbat, şi fumul ei înăduşit resună ca un urlat plângător.

„Miserabili! — murmură Fedor de odată; — Hoţi, gata de ori ce faptă miserabilă!”

Ferestrele cele iluminate se întunecară. Dar se lumineă o a treia fereastră.

„Odaia de scris a lui Henryk! — În sicrin sunt trei sute de galbini!

„Să facem sgomot?”

„Ba nu! Chiar de ar fi acolo toată averea! — Ah, iaţă-î acolo!”

Iar se iluminară ferestrele salonului.

Şi apărură ambe figurile în fereastră.

„Furtună! — audirăm pe Aniula zicând. — Minunat timp!”

Apoi legă în spatele flăcăului o legătură mare şi se puse pe scândura ferestrei.

„Inderet! — şopti Fedor şi me trase în tufiş. — Lumina fulgerului ne poate tradă!

Sus se stinseră luminările. Dar tempestatea da din secundă 'n secundă lumină abundante de fulger. Vedurăm bine tot ce se întimplă; mai întieū cobori Aniula pe scara cea de funii, după aceea flăcăul cu legătura în spate şi în mână cu o sece.

Acum erau jos.

„Înainte! — strigă el. — Ploaia începe!

„Înainte! — suspina ea.

Noi îi audirăm şi-î vedurăm pe ambii fugind pe dinaintea noastră în noapte şi furtună.

Norii se indesară, ploaia curgea în torenţi. În câteva secunde ne simţirăm muiaţi pân' la piele. Dar mai stăturăm nemişcaţi, ca împietriţi.

De odată audirăm prin foşnetul ploaiei şi prin durduitul trăsnetului un ton jalnic. El resună atât de straniu, atât de nu şciū cum, cât me spăimântai şi întrebai îngrijat:

„Ce-î aceea?”

„Tonul încetă şi începū apoi un urlat lung înăduşit.

„Cănele! — strigă Fedor desperat. — Henryk, Henryk! — L-au omorit ţiganii!”

Noi alergarăm în cotro audirăm glasul, peste crengi şi peste pietrii, pe noaptea cea furtunoasă. Urletul sta câte o secundă, apoi iar resună, tot mai tare, tot mai infiorător. Mi se sburli pērul în cap, tremuram din genunchi de cădui, dar prinseū curagiū şi fugii mai departe.

„Fedor! — strigai eu.

Nici un respuns. Dar acum audii urletul de tot aproape. De odată amuţi şi se straformă într'un lătrat de bucurie.

„Fedor! — strigai eu iarăş.

„Acı sunt, — zise el cu voce tare şi răgusită. — Şi acı zace Henryk — mort — l-au omorit...”

Un fulger ilumina — eu vedui pe amicul meu cufundat în mocirlă. Atunci inima mea mai bătū de câteva ori încet, greu — apoi încetă de a mai bate —

Cădui la pământ fără suflare ca un buştean de lemn.

Când imi venii iară 'n simţiri, zăceam pe un pat moale şi simţii ceva pe fruntea mea infierbin-tată, ca o mână rece. O pipăii — eră un săculeţ cu ghiaţă. Apoi inholbaiu ochii şi privii în gūr. Zăceam într'o odăiţă prietinoasă, cu covoare uşoare — soarele strălucia prin fereastră deschisă, în care străbăteau tufe înverđite.

„Bună dimineaţa! — imi zise o voce prietinoasă.”

Eu nu vedeam pe nimenea şi cercai a-mi înturnă capul. Dar mişcarea aceasta-mi causă dureri mari şi decı stătu cum eram.

„Unde sunt? — întrebai eu.

„Bună dimineaţa! — resună iarăş, atât de amical, ca şi mai nainte.

„Cine eşti tu?”

„Bună dimineața! — îmi resună a treia oară.

Îară cercaiū a-mi întoarce capul cătră vorbitor, dar nu aveam atâta putere. Cădui îndărăt, pleopele-mi erau tot mai grele, me cuprinse somnul.

Când me deșteptaiū de nou, sta aceeaș icoană dinaintea ochilor mei, numai cât mâna cea rece nu mai eră pe fruntea mea, nici nu intră frumoasa auroră a dimineții în odaia mea, ci aceasta eră plină acum de crepusculul cel roșu al serei.

Când me elătiū, sună iarăș aceea voce și zise, de și pe boltă zăceaiū deja umbrele serei, prietinosul „Bună dimineața!”

Acum îmi putui întoarce capul și zării fața unui tiner bun, prost și roșu.

„Iancule, — ziseiū eū în urmă.

El stătea ca o statuie la căpătēiul patului meu, cu un apărător mare de mușce în mână, și se strimbă cătră mine prietenește.

„Am fost bolnav, Iancule?”

„Bună dimineața!”

„Câtă vreme?”

„Treī sēptēmāni, — respunse el pripit, dar apoi își mușcă buzele și mai zise odată: — Bună dimineața!”

„Ce însemnează aceasta?”

„Aceasta însemnează: Domnul fermecător nu a fost iertat de o camdată să vorbească sau cel puțin să răspundă. Trebuiă să-ți cetim din ochi ori ce dorință, trebuiă să te grijim, cum își grijește mama pruncul, dar a povestii nu eră iertat, așa a zis domnul doctor, și, a zis el: „Iancule, me las pe tine! — De oare-ce frigurile de nervi sūnt un fel de boală! Eū am promis de altcum, dar am și zis: „Domnule doctor — el e un om bun, el a alungat cu farmecele pe bruneta; concedēți-mi, ca cel puțin să-ī zic: „Bună dimineața!”

„Apoi — zise el, nu-mi pasă salută-l, cât îți place.”

„Aceasta am și făcut-o, poate și de trei-zeci de ori pe zi — dar dta nu m'ai audīt, nu m'ai priceput, dta ai tot strigat numai și pe mine me credeai a fi țigan, și odată mi-ai mai smuls nasul de la loc. — Numai de ți-a tignit! Dar acum veți de dormi! Bună dimineața!”

„Bruneta” — acest unic cuvēt a rupt binefăcătorul vël de pe obosiți mei ochi. Fieroasa noapte îmi sta înainte clară, teribilă.

„Henryk! — strigaiū eū și cercaiū a me ridică tremurând. — Trăește Henryk?”

„El trăește — respunse Iancu și me apēsă în perini. — Dacă mai faci acum vorbă, atunci dta mori, și acea nu cred că ți-ar face vre-o plăcere!”

Eū ținuī ochii închiși — și nu me forțaiū — eram prea slab. Și în adevēr eram prea slab, de a ținea clară în memorie aceea suvenire torturătoare. Eū o simțiam acum numai în mod particular, fiseceșce, ca o durere acută în partea din dos a capului. Așă stătui zăpăcit, resuflând greū, și numai câte odată simțiam cum me atingea peste obraz ceva rece și moale: alungătoarea de mușce a bunului Iancu...

Când me deșteptaiū în ziua următoare, îmi cădură ochii prima dată pe doue lucruri, rotunde, strălucitoare, care se pleacă încoace și încolo încet peste mine, și de care-mi aduceam aminte numai ca prin vis, că în zilele din urmă le vedui adesea și că me înfricasem tare de ele. Dar după ce deschiseiū ochii de tot, vedui că-s ochelarii bunului doctor Zaloziēki.

Nu-l vedusem de mulți ani, dar îi recunoscuī numai decât trăsăturile lui cele blānde, nobile, și ele me încuragiară ca o salutare amicabile.

În slăbia și neajutorința mea îmi pierdusem conștiința, că sūnt în mână atāt de escelente.

(Va urmă.)

Trad. de

IOAN POP RETEGANUL.

Descânțece și farmece.

DI V. A. Urechia ne-a pus la dispoziție o eulegere de descânțece și farmece cu următoarele rēnduri:

Îubite coleg,

Între hârțiile de familie am găsit o eulegere curioasă de descânțece, farmece, care poate interesă pe folcloriști romāni. Ele au fost proprietatea Sultanei Urechia, din primii ani ai secolului al XIX-le.

Dacă această eulegere ve convine, o puteți publică în mult iūbita „Familie“, nu ca să servească fetelor și nevestelor când le arde dragostea, nici babelor doctorese, ca să espedieze mai repede la groapă pe bietii bolnavi, ci ca să se șeie cum credeau antecesoarele lor și cum făptuiău.

Cu toată iūbirea.

V. A. Urechia.

I. Descântec de ceas reū

Purces-aiū cutare, pe cale, pe cărare, când fula mijloc de cale tēlritu-s'ai leul cu leoaia, smēul cu smēoaia, didiochiul cu diochitoarea, samca cu sāmicoaia, cu 9 săgeți, cu 9 bārđi, cu 9 cuțite, cu 9 sfredele, cu 9 dālți, cu 9 săbii, cu săgețile săgetatu-l-ai, cu bārđile bārđuitu-l-ai, cu cuțitele giunghetu-l-ai, cu sfredelele sfredilitu-l-ai, cu dālțile dālțuitu-l-ai, cu sabie tǎetu-l-ai; purces-aiū cutare vāicărāndu-se și olicāindu-se; nime în lume nu l-ai audīt, numai Maeia Sântă-Maria maica lui Dumnezeū auditu-l-a, pe scară de aur coboritu-s'a, și înainte eșitu-i-a, din gură sfântă întrebatu-l-a: Ce ți-ī ție cutare, de te vāicārezī, de te olicāeșci? — Cum nu m'oiū vāicărā, nu m'oiū olicāi, c'am purces pe cale, pe cărare, când pe la mijloc de cale tēlritu-m'ai leul cu leoaia, smēul cu smēoaia, didiechiul cu diochitoarea, samca cu sāmcoia, cu 9 săgeți, cu 9 bārđi, cu 9 dālți, cu 9 sfredele, cu 9 cuțite, cu 9 săbii; cu săgețile săgetatu-m'ai, cu bārđile bārđuitu-m'ai, cu dālțile dālțuitu-m'ai, cu cuțitele giunghetu-m'ai, cu sfredelele sfredelitu-m'ai, cu sabie tǎetu-m'ai, vinele zgārcitumi-ai, intratu-mi-ai pe mațe, în plāmāni, în rānză, în osānză, în baerile inimei, în sfārcul nasului, în fața obrazului, sāngele bētu-mi-ai, carnea māncatu-mi-ai, nime în lume nu m'ai audīt, nime în lume nu m'ai vedūt; purces-am vāicărāndu-me și olicāindu-me; atunci maica Domnului din gură sfântă grāitu-mi-a: Nu te vāicărā, nici te olicāi și te du la cutare, cu descântec ți-a descāntă, în mare aruncă-le, acolo să cheie (peară), să rēscheie ca spuma de mare, ca roua de soare, iar cutare să remāe curat, luminat, ca în zi ce l-ai nāscut, ca maica ce l-a făcut.

Și acest descântec să-l descānți cu mătūră de care mătūră biserica: să iaī bāțul din mătūra aceea

și să-l legi pe o sabie și așa să descânți fiind mă-tura legată pe sabie.

II. Descântec de ceas reu.

Purces-aū cutare pe cale, pe cărare, când fu la mijloc de cale întâlntu-l-aū leul cu leoaia, smeul cu smeoala, didiochiul cu diochitoarea, samea cu sāmcoiul, cu 9 bārđi bārduitu-l-aū, cu 9 cuțite tăetu-l-aū, cu 9 sfredele sfredeluitu-l-aū, cu 9 dālți dālțuitu-l-aū, cu 9 săgeți tăiatu-l-aū; purces-aū (cutare) vāicārāndu-se și olicāindu-se; nimeni in lume nu l-aū vėđut, nici l-aū ađit, numai Maria Sāntā-Māria maica lui Isus Hristos fiul lui Dumnezeu vėđutu-l-a, înainte eșitu-i-a, din gurā sfāntā întrebātu-l-a: Ce ți-e ție (cutare) de te vāicārezi, de te olicāeșci, cu glas mare pār in cer, cu lacrāmi pār in pāmēnt? Oh maica lui Dzeū, cum nu m'oiū vāicārā și nu m'oiū olicāi, cā am purces de la casa mea gras și frumos; când fu la mijloc de cale întâlntu-m'aū leul cu leoaica, didiochiul cu diochitoarea, samea cu sāmcoiul, cu 9 săgeți, cu 9 bārđi, cu 9 dālți, cu 9 sfredele, cu 9 cuțite, cu 9 săbii, cu săgețile săgetātu-m'aū, cu bārđile bārduitu-m'aū, cu dālțile dārduitu-m'aū, cu cuțitele ingiunghiātu-m'aū, cu sfredelile sfredelitu-m'aū, cu săbiile tăiatu-m'aū, vinele sgārcitu-mi-aū, intratu-mi-aū prin mațe, prin plāmāni, prin rānzā, prin o-sānzā, in baerile inimei, in sfērcul nasului, in fața obrazului, in creerii capului; carnea māncātu-mi-aū, sāngele bėutu-mi-aū, nimeni in lume nu m'aū vėđut, nici m'aū ađit; atunci maica lui Isus Hristos, Maria Sāntā-Māria, a zis: fiul meū saū fiica mea (cutare) nu te vāicārā nici te olicāi, ci te du la (cutare) eu descāntecul ți-a descāntā, pe mare a aruncā tot ceasul reu, toată boala acolo să cheie să rāscheie, ca spuma din mare, ca roua din soare, iar (cutare) să remāe curat, luminat ca Dumnezeu ce l-a lāsāt, ca maicā-sa ce l-a nāscut.

Și acest descāntec să-l descānți cu măturā de la biserică și cu biciū de gāsīt și noaptea la culcare.

III. Descāntec de săgetăturā.

Amin, amin cu Cozma Deamin.

Descāntecul de la mine, leacul de la mana Precistei. — Purces-aū 9 egumeni cu 9 cālugāri, cu 9 săgeți impēnate, cu 9 arce încordate, să scadā apele și să usuce nāmoalele; nime in lume nu-i vede, numai Maica Precista din poarta cerului, cu 9 arce încordate, cu 9 săgeți impēnate: Unde ve duceți voi 9 egumeni cu 9 cālugāri cu 9 arce încordate, cu 9 săgeți impēnate? Cā ne ducem să scādem apele și să uscām nāmoalele. Și să ve duceți la (cutare) să-i scādeți săgetăturile și giunghiurile și durerile din creerii capului, din mileiurile ochilor, din creșcușul nasului, din fața obrazului, din trupul lui, din coșul lui, din picioarele lui, săgetăturā din diochiū, săgetăturā cu pociturā, săgetăturā cu de dindoasele, cu ceas reu, să le luați in arcuși și in săgeți să le săgetați peste mare, unde cocoș negru nu cāntā, unde popa nu toacā, unde cāniū nu latrā, acolo să cheie să rāscheie, ca spuma de mare, ca roua de soare, iar (cutare) să remāe curat luminat ca soarele in senin, amin.

Și să descānți cu săgeatā și cu pelin din Rusaliū, și cu o para și cu mātase roșie.

Doine din Sėlagiū.

Greii rugite 'n trei jiređi,
Ca ș-a meii drăguț nu vėđi,
Cā pe el cămeșā albā,
La grumazi nāframā neagrā,
Pe de sus de gurișoară
Cunună de mustețioare,
Pe de-a supra ochilor
Cārārușa domnilor.
Cārare de rogoz verde,
Reu me tem cā mi l-oī perde,
Cā l-am mai perđut odatā,
L-am aflat șeđēnd c'o fatā,
Peri-ar nemāritatā,
Cu mārgeaua nenșiratā.
Eū me dādui la cotaț,
La curțile gāndului,
La porțile dorului,
Aflai porțile deschise,
Māndrele pe table scrise,
Da tu aicia ce-ai cotaț,
Eū cot pe cela cu pene,
Sus e Dzeū și-l vede,
Eū cot pe cel cu curea latā,
Sus e Dzeū și-l batā,
Cā m'o 'nvētat sārutatā,
Și amū me lasā uitatā,
Cā m'o 'nvētat a iubi,
Și amū me lasā a peri.

Nevastā frumoasā ești,
Cu bārbatu cum trāeșci?
— Cu bārbatu ca cu dracu,
Cā de-asearā pān' amū
De trei ori mī-a spart capu.
Cu bārbatu nu pre bine,
Cā dā 'n mine ca și 'n cāne.
Bārbate darā bārbate,
Nu me lovī peste cap,
Da me țipā de nu-ți plac;
Nu me lovī peste mână,
Da me țipā de n'oī fi bunā.

Când eram la maica fatā,
De lucrām de nu lucrām,
Tot buna maichiū eram;
Acuma lucru din mână,
Șohānitā da nu-mī picā
Și totuș eū sūnt de nimnicā.
Da hori-ți fatā horile,
Pānā ți-s dragi florile,
Ai hori nu-i cutezā,
In casā de soacrā-ta,
In tindā de socru-teū
Și afarā de mutu teū.
Tot me mir de Dzeū,
Ce bate omu așa reu,
Fārā botā fārā palțēu,
Fārā botā fārā smicea
De-l bați Doamne tomna așa.

Culese din popor de:

M. B.

SALON.

Scrisoarea unei doamne.

Domnule redactor,

Nu Ț-am scris de mult. În monotonia vieții noastre de la sate n'aveam nici un subiect. Când vremea urită nu te lasă să ieși cu săptămânile, de unde să-ți culegi impresiunile ? !

Acum că timpul s'a mai încălzit și ne-a dat voie și noue să ne vedem, pare c'a intrat o mișcare oare-care și în părțile noastre. Câțiva tineri de la universități, făcându-și prin părțile noastre vacanțele de Paști, au luat hotărârea să dea un concert cu cântări și declamațiuni, dimpreună cu o reprezentație teatrală.

Se n'țelege că idea aceasta a fost salutată cu cea mai mare plăcere de toți. Realizarea ei ne oferia o seară de care noi p'aici nici odată n'am avut. Concerte a mai dat și la noi tinerimea, — înse reprezentație teatrală în limba românească n'am vădut. Cu o legitimă bucurie ne așteptam dară să putem auzi limba noastră de pe scenă și să putem aplaudă pe diletanții noștri.

Tinerii noștri universitari erau întimpinați pretotindenți, în toate familiile, chiar și 'n cele fără fete, cu cea mai mare bucurie. Iară ei, la rândul lor, vădându-se astfel serbătorii, umblau veseli din casă 'n casă spre a face pregătirile trebuitoare.

Concertul s'a înghiebat repede. Câteva cvartete, pe cari dânsii le scieau încă de când studiaseră prin gimnasiu ; o declamațiune, învățată tot acolo. Și ca culme: debutul a doue domnișoare, una cântând din gură, alta acompaniându-o la pian, — cu care ambele avuseră un succes atât de mare la examenul de musică al școlii superioare de fete unde ș-au făcut studiile.

Ca piesă de teatru s'a decis să se joace una de Alexandri, regele poezilor români. Ori care, căci noi nu cunoașcem de pe scenă nici una. Tinerii aleseră comedioara „Cinel Cinel“, în care ei mai jucaseră și astfel studiarea se putea face mai ușor. Prea bine. Numai să vedem în sfârșit și noi teatru românesc.

Urmă să se pună piesa în repetiție. Tinerul care primi rolul de regisor, se duse la o familie unde credea sigur să găsească operele lui Alexandri. Doamna cultă, domnișoara esită nu de mult din pension. Domnul cunoscut ca mare naționalist. Nu putea încape îndoială, că aici produsele mai bune ale literaturii române au un loc de onoare. Și cu toate aceste, ce desamăgire ! Schiller, Goethe în ediție de lux. Dar Alexandri — „comandat, n'a sosit încă“.

Se duce aiurea. La o familie mai modestă. Acolo sperează să găsească mai multă dragoste de poezii noștri. Doamna, pe când eră elevă în școala superioară a Asociațiunii, declamase atât de frumos o poezie a lui Alexandri ! De sigur are operele poetului. E bine, aceeaș desamăgire. Alexandri ca 'n palmă.

Atunci tinerul își aduce aminte, că la banchețul lui Alexandri a trimis și domnul X. o depeșă de felicitare. Cine se interesează atât de mult de un poet, încât în entuziasmul său îl felicitează prin depeșă. de sigur este un mare adorator al său, care are în biblioteca sa toate operele lui. Cu față veselă, sigur de succes, trece pragul. Spune cu bucurie cauza venirii sale și blamând lipsa lui Alexandri prin familiile române pe unde a umblat pân' acuma, crede sigur că aici va găsi scrierile lui, căci și domnul l-a felicitat pe poetul la jubileul său. Domnul, în cea mai mare perplexitate, răspunde că dânsul în adevăr este un mare adorator al geniului lui Alexandri, înse nu are lucrările lui. Tinerul indignat, își permise observațiunea, că ce folos de asemenea adorațiune, dacă nu dă și sprijin material ? Eū i-aș fi putut răspunde, că folosul este al celuiia care a felicitat pe Alexandri. Depeșă publicată prin ziare l-a făcut cunoscut în lume și nu l-a costat decât 40—50 de cruceri.

Și s'a dus bietul tiner în alte părți. Pretotindenți acelaș rezultat. Pe păreți tablouri străine, pe measa de cetit lucrări neromânești. Nicăiri poezii române. Nicăiri Alexandri, Eminescu sau Coșbuc.

Necăjit intră la mine și me întrebă : „Ce citese p'aice damele române ? Ori nu citese de loc românește ? Dar dacă ele nu sprijinesc literatura română, cum să înainteze aceasta ? Dar dacă ele nu fac aproape nimic pentru afirmarea idiomului românesc, pe ce temeii li se zice la toate adunările noastre culturale, obicnuitul toast „pentru dame“ ?

Avea multă dreptate tinerul și nici nu-l prea combăteam. Cam așa sântem noi familiile românești. Și tot astfel avem să fim, până când femeia română nu va simți necesitatea de a ceti românește. Atunci se va schimbă totul. Literatura are să fie sprijinită și scrierile literaților noștri au să cuprindă un loc de onoare prin toate saloanele. Pân' atunci să ne mulțumim cu micul început de progres ce licărește ici colo și să nu ne mirăm, dacă ele n'au în casa lor nici măcar pe Alexandri.

— Dar în sfârșit, urmă tinerul, cum vom putea jucă piesa, dacă n'o avem ! Nu știți dvoastre pe cineva, care s'o aibă ?

Și privi la mine, par că voia să me 'ntrebe : nu cumva o am ? Inse nu cuteză, temându-se de un răspuns negativ, care avea să-mi producă perplexitate.

Eū îl înțeleg și-i răspunsei :

— Eū am avut pe Alexandri. Inse l-am dăruit unei prietene, căreia i-a plăcut foarte, căci — eră legat frumos.

Tinerul a suris amar și mi-a zis :

— Ce norocire, că eră legat frumos. Astfel a ajuns într'un salon românesc.

Și plecă să colindeze prin satele vecine. Poate să dea undeva de vr'un exemplar din Alexandri. Degiaba. Și fiind că vacanțele de Paști se termină și vreme nu mai eră să se comande cartea la cutare librărie : aranjatorii au fost siliți să renuncie la idea să dea și o reprezentație teatrală. S'a ținut numai concertul. Nu-i vorbă, a reușit bine. La noi Români toate concertele reușesc bine. Dar sufletul nostru totuș a ramas gol. Nu ni s'a realizat dorința cea mai ferbinte. N'am vădut teatru românesc.

Ca să nu mai pățim de-aceste, am și spus bărbatului meu, când s'a dus la sino, să-mi aducă un exemplar din Alexandri.

LITERATURĂ.

Cartea de aur. Dl Teodor V. Păcățian, redactor responsabil al „Telegrafului Român” anunță că va pune sub tipar sub titlul „Cartea de aur” istoricul tuturor evenimentelor politice-naționale prin cari a trecut neamul nostru. Cartea de aur va conține: 1. Descrierea tuturor întrunirilor, adunărilor și conferențelor noastre politice-naționale din trecut, împreună cu rezoluțiunile votate din partea lor și cu vorbirile mai remarcabile rostite cu aceste ocaziuni. 2. Toate memorandele, petițiunile și reprezentațiunile, adresate din partea națiunii române și din partea reprezentanților ei Monarhului și guvernelor de pe vremuri. 3. Toate vorbirile autentice ale deputaților noștri naționali, rostite în dieta țerii, atât din Ungaria, cât și din Ardeal, împreună cu vorbirile prelaților noștri, rostite în casa magnaților, și cu vorbirile senatorilor români ținute în senatul imperial din Viena. 4. Descrierea tuturor evenimentelor, cari de și nu se refer la viața noastră publică, au putut să aibă totuși influență directă sau indirectă asupra determinării atitudinii noastre politice din trecut, și au putut să contribuie la precizarea liniei noastre de conduită politică. Vorbirile deputaților români, rostite în dietă, sunt traduse cu toată esactitatea din textul original, publicat în anelele dietale, pe baza notelor stenografice. Cartea scrie dsa, mi-a eșit foarte voluminoasă, pentru că va da opt tomuri, de câte 55—60 coale tipărite, formatul: octav mare. materialul pe care-l va cuprinde l-am împărțit astfel: a, Volumul I. și II. conține luptele noastre naționale din vremile mai îndepărtate până la anul 1865, — inclusive dieta din Cluș — cu o amănunțită descriere a evenimentelor din 1848—1849 și a împunătoarelor lupte, parlamentare și estraparlamentare, de la anul 1861. b, Volumul III. și IV. conține luptele parlamentare, purtate din partea deputaților noștri naționali în dieta de la Budapesta, la anii 1865—1868. c, Volumul V. și VI. luptele parlamentare, purtate în dietă și în casa magnaților, între anii 1869 și 1881, împreună cu mișcările politice-naționale estraparlamentare din acești ani. d, Volumul VII. va cuprinde luptele parlamentare și estraparlamentare dintre anii 1881 și 1892; iar e, Volumul VIII. procesul „Repliei” și al „Memorandului”, — descrie pe baza datelor autentice.

Cursul de istorie bisericească al savantului profesor dl Eusebiu Popovici va apărea în curând la București, tipărit în două volume. Prin editura acestor precise și temeinice cursuri se realizează o veche dorință a tuturor, cari știu aprecia valoarea eminentului profesor. Publicația va păstra forma în care lecțiile sunt predate și va fi o traducție esactă făcută după notele stenografice. Traducerea o îngrijese episcopii Atanasie de Rîmnic și Gherasim Timuș de Argeș.

TEATRU și MUSICĂ.

Concert și teatru în Cacova. Reuniunea română de cântări din Cacova, lângă Oravița, va aranja la ruga de St. George, în 23 aprilie (6 mai) concert și reprezentație teatrală în localul ospetăriei mari. În concert se vor cânta compoziții de Dima, Mureșian și Vidu. Apoi se va juca „Cula-i făt frumos” comedie într'un act. După teatru dans.

Tropare de dl Timotei Popovici. Dl Timotei Popovici, profesor de muzică la seminariul Andreian din Sibiu, a scos la lumină: „Troparele chiemării Duhului Sfânt” compuse pe baza melodiilor comunicate de Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu.

Alte compoziții de dl Ed. Wachmann. Am mai primit la redacție următoarele compoziții musicale de dl Ed. Wachmann, directorul conservatorului de muzică din București: „Cântec soldătesc” pentru chor mixt, poezia de D. C. Ollanescu; partițiunea 1 leu 20 bani, fiecare separată 20 b.; — „Cântări religioase”: Nașcerea (tropar); Arătatu-te-ai (condac), Mulți ani trăiască, toate pentru voci bărbătești, partițiunea 1 leu 50 bani; — De tine se bucură, axion pentru chor mixt, partițiunea 1 leu, fiecare separată 15 bani; — „Cântul școlii normale” pentru chor mixt, partițiunea 1 leu, fiecare parte separată 15 bani. Recomandăm atențiunii chorurilor noastre aceste compoziții frumoase.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Catedrala din Sibiu. Sinodul arhidieceșan din Sibiu a primit și aprobat, precum aflăm din „Telegraful Român” planul și preliminarul de spese pentru zidirea catedralei (pentru biserică, fără turnuri) în sumă de 274.612 cor. 17 fileri cu adausul, ca toate ferestile din front să fie de sticlă colorată. Planul și preliminarul de spese în suma de 75.827 cor. 64 fileri pentru cele două turnuri proiectate în o înălțime de 58 metri și în un stil arhitectonic ce difere de la stilul bisericii însăș, nu se aprobă, ci se însărcinează consistoriul a dispune facerea unui alt plan și preliminarul de spese, având a se obsorva și în ceea-ce privește turnurile bisericii planul aprobat prin concludul sinodal din 1900. Asemenea se dispune facerea unui plan și preliminarul de spese referitor la întoemirile necesare în scopul încălzirii centrale a bisericii. Terminate fiind și aceste lucrări suppletorie, se îndatorează și autorisează consistoriul a luă măsurile convenite pentru a procede la esecutarea zidirii bisericii catedrale în înțelesul concludului prezent și al concludelor din 1900.

Înaintări la capitulul din Blaș. Rds. dn *Simeon Pop Matei*, canonic cantor, a fost promovat canonic lector; canonicul custode *Gavriil Pop*, canonic cantor; canonicul scolar dr. *Augustin Bunea* canonic custode; canonicul cancelar dr. *Vasile Hossu* canonic scolar și canonicul teolog dr. *Victor Szmigelski* canonic cancelar. „Unirea” speră că în curând se vor umplea și cele două locuri vacante (regese și bobian.)

Instalare de paroc român în Oradea-mare-Olosig. În locul decedatului paroc și protopop gr. cat. român din Oradea-Olosig, Petru Mihuțiu, a fost numit dl Ioan Genț, pân' acuma paroc în Haiețu, lângă Oradea-mare, bine cunoscut preoțime române din volumul de „Cuvintări bisericești” ale episcopului Massillon, traduse de dsa. Instalarea s'a ținut în duminica trecută de cătră Rds. dn canonic-abate și prelat papal dr. Augustin Luran, impresorat de preoții districtuali și în presința mulțimei de credincioși. La cuvântul de salutare și de introducere al instalatorului, noul paroc și protopop a respuns din amvon prin o cuvântare frumoasă, care atât ca fond, cât și ca formă, ea limbă românească și ea predare

a făcut cea mai bună impresiune. Cântările chorale le-a cântat corul tinerimei seminariale. După liturgie poporeni, prin rostul curătorului, dl avocat dr. Dimitrie Kiss, a felicitat pe noul paroc, care a primit apoi felicitările preoțimii și ale tuturor celor prezenți.

Sinodul archidieceșan din Sibiiu a decretat sistarea cu finea anului școlar curent a cursului clerical extraordinar, a votat un regulament pentru administrarea averii bisericești în parochii și protopresbiterate, a creat un esatorat cu trei funcționari și a decis întemeierea unui fond preoțesc.

Sinodul din Caransebeș a discutat și aprobat înființarea unui internat pentru elevii din cursul pedagogic, proiectul pentru restaurarea reședinței episcopesci, modificarea statutului fondului preoțesc.

DI. V. A. URECHIĂ LA PENSIE. La 1/14 aprilie dl V. A. Urechia intrând la pensie, a adresat elevilor sei de la facultatea de litere din București o scrisoare de remas bun, în care făcând o reprivire asupra activității sale de profesor al istoriei naționale, îi îndeamnă să-și încălzească inimele la focul iubirii de țară și îi roagă ca în acea inimă caldă să păstreze un colțșor și pentru acei bătrâni, cari au lucrat pentru tineri cu drag și devotament.

Alegere de secretar episcopesc la Arad. Consistoriul plenar din Arad, în ședința sa ținută în sâmbăta trecută, a ales secretar episcopesc pe dl Vasile Goldiș, actualminte profesor la gimnaziul gr. or. româneșc din Brașov.

Referent școlar al consistoriului din Sibiiu. În ședința de la 27 aprilie n. a sinodului archidieceșan din Sibiiu, dl dr. D. P. Barcianu a fost ales referent școlar al consistoriului din Sibiiu, post pe care până acuma îl ocupase interimal.

Daruri pentru biserică. Dl dr. I. T. Chețan, avocat în Craiova, a dăruit pentru edificarea bisericeii române gr. cat. din comuna Șopteriu în Transvania 500 lei. — Dl dr. George Linul, avocat și vicefisc comitatens în Bistrița, a dăruit bisericeii din Rebrisoara, locul seii natal, 200 de coroane.

Alegere de protopresbiter în Turda. Dl dr. Eusebiu R. Roșca, comisar consistorial, a convocat sinodul protopresbiteral înmulțit al Turdii pe 28 aprilie (11 maiu) în biserica parochială din Turda spre alegerea de protopresbiter al aceluși tract.

Fondul preoțesc din diecesa Aradului. În adunarea generală, ținută la 7/20 aprilie, sub presidiul Pr. SSale Părintelui episcop diecesan Iosif Goldiș, s'a constatat, precum aflăm din „Tribuna Poporului“, că fondul a crescut în anul trecut cu 32.343 cor. 33 fileri. Pentru modificarea statului s'a ales o comisiune compusă din domnii: Roman Ciorogariu, ieromonach; Gherasim Sêrb, protopresbiter; Ioan Morariu, paroc în Măderat; dr. Dimitrie Barbu, paroc în Pecica; Andreiu Horvath, paroc în Varad-Valențe și Terențiu Oprean, paroc în Cenadul-Sêrbesc, având a prezenta proiectul de modificare în adunarea generală din anul viitor.

Adunări învățătoresci. Reuniunea învățătorescă gr. cat. *Mariana*, despărțământul II, își va ținea adunarea generală în 8 maiu n. în comuna Sângeorgiul-român; președinte Silvestru Mureșan; — despărțământul Reghin al Reuniunii învățătorilor gr. cat. române din archidieceșca Blașului, se va întruni

în adunare generală în comuna Cacuci, la 4 maiu n.; președinte George Maior, notar Mihail Păscu; — filiala Fărăgăul a Reuniunii învățătorilor gr. cat. din archidieceșca Blașului va avea adunarea sa generală în comuna Archind, la 6 maiu st. n.; president Dumitru Cioloca; — cercul filial Ardușat-Someș al Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din archidiaconatul Sătmarului, diecesa Orădiu-marș, se va întruni în adunare generală în comuna Iegăriștea-vechiă la 7 maiu n.; — despărțământul protopopesc Chișineu al Reuniunii învățătorilor gr. or. români ș-a ținut adunarea de primăvară în comuna Mișca la 16/29 aprilie.

CE ENOU.

Sciri personale. Dl dr. George David din Bucium-Șeasa a făcut în săptămâna trecută la Mureș-Oșorhei censure de avocat. — Dl Emil Ternăvean a fost promovat în 27 aprilie la universitatea din Cluș doctor în medicină. — Dl Aurel N. Pop, fiul regretatului profesor gimnazial dr. Nicolae Pop din Brașov, a obținut diploma de inginer la școala de poduri și șosele de la politehnicul din Stuttgart.

Înaintări judecătorești. Dnii Vasile Paguba, jude la tribunalul din Arad; Alessiu Onițiu, jude la tribunalul din Seghedin și Petru Pop jude la tribunalul din Brașov, au fost înaintați în clasa a VII.

În contra albeilor și rumeneilor. „Drapelului“ i se scrie, că părintele Ioanichie Neagoe, paroc în Petrovasela (Roman-Petre), comună curat română cu șese mii de suflete, de mult timp își dă osteneala să capaciteze fetele și nevestele de acolo să nu mai întrebuințeze albele și rumenele, cari le strică grozav fața, căci le întrebuințază într'o cantitate foarte mare; apoi să nu înstrăineze portul românesc cu fleacurile cumpărate pe bani scumpi. Direcțiunea institutului de credit „Șteaua“ de sub conducerea dsale, spre evitarea acestui reu mare, a votat o anumită sumă, să remunereze pe acele fete și neveste, cari nu întrebuințază albele și rumenele și a căror haîne sunt făcute de mâinile lor proprii. A doua zi de Pașci, la horă s'au și împărțit remunerațiile. Din câteva sute de neveste și fete, abia s'au găsit 8 fete și o nevestă, cari să merite remunerația.

Au murit: George Mârzescu, profesor la universitatea din Iași, fost ministru de culte, unul din fruntașii partidului liberal, la Iași, în săptămâna trecută, în etate de 66 ani; — Alexandru Rimbaș, candidat de avocat, la Hunedoava, în 29 aprilie, în etate de 27 ani; — Ioan Prădan, prefect de studii în seminarul din Gherla, la 29 aprilie, în etate de 34 ani.

Poșta redacției.

Dlul H. G. I. Paris. Am făcut cu cea mai mare plăcere.

Un cleric. Asemenea schiță reclamă mai multă abilitate. Ar fi trebuit să insistă numai asupra ideii principale și s'o presinți cu simțire, fără amănuntele din partea primă, căci n'au a face nimic cu subiectul tratat.

A. G. De noi am răspunde prin scrisoare particulară la toți câți ne trimisă lucrări nepublicabile, n'am mai avea regaz să facem ceva.

